

VARBERGS
KOMMUN

Biblioteksplan

Kultur- och fritidsnämnden

Policy
Program
Riktlinje
» **Strategi**
Anvisning
Handlingsplan

Beslutad av Kultur- och fritidsnämnden	Beslutsdatum och paragrafnummer 2021-12-21 § 140	Diarienummer KFN 2021/0039	Dokumentansvarig avdelning Kultur- och biblioteksavdelningen
--	---	-------------------------------	---

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Förtydligande och avgränsning.....	3
Folkbibliotek	4
Biblioteken i Varberg.....	4
Underlag till valda prioriterade områden	5
Biblioteksplanens fyra prioriterade områden	5
Läsfrämjande	5
Bibliotek för alla	6
Digital kompetens och delaktighet.....	7
Nå fler.....	7
Ansvar och uppföljning	8
Lagstiftning och styrdokument	8

Inledning

Bakgrund

Enligt bibliotekslagen, SFS 2013:801, ska varje kommun anta en biblioteksplan för sin verksamhet, biblioteken och deras huvudmän ska samverka. Biblioteksplanen ska vara det styrdokument som anger riktningen för bibliotekens utveckling och prioriteringar i verksamheten.

Biblioteksverksamhet ska bedrivas enligt bibliotekslagen, fastställda nationella, regionala och kommunala kulturpolitiska mål och riktlinjer samt av nämnden beslutade övergripande mål.

Utifrån Varbergs kommuns riktlinjer för styrdokument utgör biblioteksplanen en strategi. I texten används genomgående begreppet biblioteksplan vilket är den term som är förenlig med bibliotekslagen.

Syfte

Syftet med biblioteksplanen är att ge strategisk vägledning för att styra utveckling och prioriteringar för biblioteksverksamheten. Invånarna i kommunen ska vara informerade om vilken inriktning och omfattning biblioteksverksamheten har, samt att dessa dokument kan påverka verksamheten.

Förtydligande och avgränsning

Denna biblioteksplan omfattar folkbiblioteksverksamheten i Varbergs kommun och berör inte skolbiblioteksverksamheten, som regleras av skollagen.

Folkbibliotek

I bibliotekslagen betonas bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och den grundläggande roll de spelar för fri tillgång till information, kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Folkbibliotek ska enligt bibliotekslagen finnas i Sveriges samtliga kommuner. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. De ska främja läsning och tillgång till litteratur och ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

Enligt §7 bibliotekslagen ska folkbiblioteken också verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet.

Biblioteken i Varberg

Biblioteken i Varberg består av stadsbibliotek, sex lokalbibliotek, en bokbuss och ett campusbibliotek. Samtliga bibliotek, utom stadsbiblioteket, är meröppna bibliotek.

De fysiska biblioteken kompletteras med det digitala. Via bibliotekets webbplats är databaser och elektroniska medier tillgängliga för kommunens invånare.

Underlag till biblioteksplanens valda prioriterade områden

Bibliotekslagen betonar bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och den grundläggande roll de spelar för fri tillgång till information, kunskaps- och litteraturförmedling och fri åsiktsbildning. I syfte att uppfylla denna roll och uppnå Varbergs mål och vision har fyra prioriterade områden identifierats.

Biblioteksplanens fyra prioriterade områden

Nedan beskrivs vart och ett av de fyra områden samt hur de ska förverkligas.

Läsfrämjande

Statens kulturråds definition av läsfrämjande aktiviteter är att ta bort hinder för läsning och öppna vägar för litteratur. Läsfrämjande bidrar till att människor kan utveckla sina språk samtidigt som det stärker läsarens självtillit och läsaridentitet. Tillgången till en mångfald av litteratur på olika språk och i olika format för läsare i alla åldrar är en förutsättning för bibliotekets läsfrämjande arbete.

En grundläggande uppgift för biblioteket är att väcka läslust och inspirera till läsning. Läsning ger inte bara upphov till ökat ordförråd, uttrycksförmåga, läskunnighet och läsförståelse, utan leder också till en vidgad syn på samhället och händelser i omvärlden, fantasi samt empati.

Att tidigt främja och stimulera barns språkutveckling, läslust, läsförståelse och eget skapande lägger grunden för det livslånga lärandet med bland annat goda läsvanor som underlättar informationsinhämtande och åsiktsbildning. Högläsning, läsande förebilder och engagerade vuxna i barnens närhet är avgörande. Vikten och värdet av att läsa och berätta tillsammans behöver belysas och förstärkas.

Barnkonventionen ligger till grund för arbetet med att särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till delaktighet och inflytande på biblioteksverksamheten. Satsningar på barns läsning kan ses som en social investering som medverkar till social hållbarhet i samhället. Att kunna läsa och förstå en text är en demokratifråga och en förutsättning för att kunna vara en aktiv samhällsmedborgare.

I det läsfrämjande arbetet ska biblioteket ägna särskild uppmärksamhet åt de prioriterade grupperna. Dessa är barn och ungdomar, personer med funktionshinder, personer med annat modersmål än svenska samt de nationella minoriteterna.

Biblioteken i Varberg ska verka läsfrämjande genom att:

- erbjuda ett brett utbud av litteratur och programverksamhet som är anpassad till alla, och med ett speciellt fokus på de prioriterade grupperna
- ha en aktiv omvärldsbevakning vad gäller litteratur och läsning

- medierna exponeras i biblioteket på ett sätt som ska väcka inspiration, läslust och göra dem tillgängliga för alla
- bjuda in till dialog som kan förbättra, utveckla och forma verksamheten och dess utbud
- förstärka personalens kompetens kring litteratur genom kollegialt lärande och fortbildning

Bibliotek för alla

Biblioteket intar en särskild plats i samhället då det demokratiska uppdraget är en grundpelare i all verksamhet. Biblioteket ska, så som det står i bibliotekslagen, "verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning". Biblioteket tar inte ställning, men lyfter fram och problematisera samhällsfrågor. Detta gäller såväl i medieutbudet som i programverksamheten.

Besökare ska erbjudas ett brett och allsidigt utbud av medier i olika format och på olika språk. Genom utbud, olika tjänster och arrangemang kan biblioteket skapa möjligheter till fördjupning, nya insikter och kunskap.

Verksamhet som bedrivs på biblioteket ska utgå från principen om likabehandling och ickediskriminering. Alla besökare oavsett kön, könsöverskridande identitet, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning ska behandlas på ett jämlikt sätt. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de prioriterade målgrupper som bibliotekslagen anger.

Bibliotekets roll som fri mötesplats blir allt viktigare men det kräver att biblioteket vågar möta förändringar och besökarnas förväntningar.

Biblioteken i Varberg ska verka för att vara ett bibliotek för alla genom att:

- vara en demokratisk arena
- arbeta mediestrategiskt för att ge medborgarna en varierad och källkritisk bild av samhället
- aktivt arbeta med ett varierat programutbud
- stärka bibliotekens tillgänglighet såväl digitalt som fysiskt
- utveckla biblioteksverksamheten för dagens och morgondagens behov
- göra fler delaktiga i det offentliga samtalet
- förstärka personalens kompetens genom kollegialt lärande och fortbildning

Digital delaktighet och kompetens

Biblioteket har ett uppdrag att verka för digital folkbildning. Alla har rätt att vara med i det digitala samhället men den snabba utvecklingen av digitaliseringen kan leda till att digitala klyftor uppstår. Att vara digitalt delaktig och ha tillgång till digitala verktyg innebär dock inte per automatik tillgång till saklig och bra information. Det krävs digital kompetens för att skaffa sig en varierad och källkritisk bild av samhället och de politiska skeendena. Därför är det viktigt att kunna hjälpa och stötta användare som sällan eller aldrig använder digital teknik och digitala tjänster.

Biblioteket ska arbeta för ökad digital inkludering. Det innefattar att göra besökarna medvetna om bibliotekets digitala resurser, vilka hjälpmedel som finns, samt hur de kan användas. Biblioteket ska verka för att minska de digitala klyftorna. Det digitala utbudet ska vara tillgängligt och anpassat för de prioriterade grupperna.

Biblioteken i Varberg ska verka för digital delaktighet och kompetens genom att:

- öka besökarnas medvetenhet och kunskap kring bibliotekets digitala tjänster
- säkerställa tillgång till tekniska verktyg så som datorer och skrivare för bibliotekens besökare
- utveckla samarbetet och samverkan med andra aktörer
- förstärka personalens kompetens kring digitalisering genom kollegialt lärande och fortbildning

Nå fler

Biblioteket bör finnas där människor är, barn som vuxna. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken vara tillgängliga för alla och anpassas till användarnas behov. Genom att förlägga verksamhet utanför bibliotekets lokaler kan biblioteken nå nya målgrupper och verka nära allmänheten. Med ett aktivt uppsökande arbetssätt kan även nya användare nås för att locka dem att ta del av bibliotekets utbud.

Biblioteken i Varberg ska verka för att nå fler genom att:

- utveckla bibliotekets verksamhet kring det rörliga och mobila biblioteket
- undersöka och utveckla nya sätt och sammanhang att använda bokbussen
- uppsökande verksamheter utvecklas genom nya samarbeten och sammanhang där biblioteket kan agera
- nya grepp tas gällande tillfälliga arrangemang
- förstärka personalens kompetens kring uppsökande verksamhet genom kollegialt lärande och fortbildning

Ansvar och uppföljning

Biblioteksplanen har beslutats av kultur- och fritidsnämnden. Bibliotekscheferna är dokumentansvariga och ansvarar för att säkerhetsställa tillämpning och uppföljning samt att bibliotekets medarbetare är förtrogna med planen. Biblioteksplanen ligger till grund för bibliotekets verksamhet och handlingsplaner.

Biblioteksplanen följs upp och revideras enligt riktlinjer för styrdokument.

Lagstiftning och styrdokument

Bibliotekens internationella manifest
Barnkonventionen
Bibliotekslagen
Hallands regionala kulturplan
Unescos folkbiblioteksmanifest
Varbergs kommuns kultur- och fritidspolitiska kulturstrategi
Varbergs kommuns kultur- och fritidsnämnds mål
Varbergs Vision